

9. oktoober 2019 kell 19
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia suur saal

Oratorium
RUDOLF TOBIAS
ORATORIUM
JOONAS
Rud. Tobias

Elina Nechayeva (sopran)
Helen Lepalaan (metsosopran)
Mati Turi (tenor)
Taavi Tampuu (bariton, Joonas)
Raiko Raalik (bass)

Chorus mysticus:

Maria Listra (sopran)
Kadri Tegelmann (alt)
Endrik Üksvärav (tenor)
Tamar Nugis (bass)

Eesti Filharmoonia Kammerkoor
Collegium Musicale, koormeister **Endrik Üksvärav**
Voces Musicales
Tütarlasketeoor Ellerhein, koormeister **Ingrid Kõrvits**
Tallinna Kammerorkester
Kadri Toomoja (orel)

Koormeister **Mai Simson**
Dirigent **Tõnu Kaljuste**

Proloog

1. KOOR. Teie, õelad
2. JOONAS. ARIOOSO: Ei usu te mu sõna
3. KOOR, TENOR. AARIA KOORIGA: Nii ütleb Jumal

1. pilt

4. KOOR, TENOR. Kuhu ma lähen Su vaimu eest
5. KOOR, TENOR, JOONAS. TORM: Aita meid päästa
6. KOOR, SOLISTID. TÄNUKOOR: Ja nägid lained siis Sind

2. pilt

7. CHORUS MYSTICUS. Nii kui Joonas kord kolm päeva
8. KOOR. On Issanda arm
9. JOONAS. PALVE: Mu Issandat küll hüüdsin
10. TENOR, JOONAS, BASS. TERTSETT: Ei jäta tema hinge
11. SOLISTID, KOOR. Oh, anna tuhat keelt Sa mulle
12. KOOR. FUUGA: Sind, mu Jumal, armastan

VAHEAEG

3. pilt

13. ALDID, LASTEKOOR, CHORUS MYSTICUS.
KÄTTEMAKSUPSALM: Issand, ilmu meile
14. KOOR, SOLISTID. Püha, püha
15. JOONAS. AARIA: Sinu tahet
16. KOOR. Oh, Issand, Su pühad, neid on väheks jäänud
17. KOOR. KORAAL: Oh, Issand, taevast vaata nüüd
18. SOPRAN. ARIETTA: Jumal nüüd vaatab alla

4. pilt

19. KOOR, JOONAS. Laskem meid süüa
20. LASTEKOOR. INTERMETSÓ: Ei inimene
21. KOOR. De profundis clamavi. Issand, halasta!

5. pilt

22. CHORUS MYSTICUS: Ei Sinust hoolinud keegi
23. KOOR, SOLISTID. Kui käes on viimne kohtupäev
24. SOPRAN, ALT. DUETT: Mis on see inimene
25. KOOR, CHORUS MYSTICUS.
LÖPUKOOR: Vaata, sääl on Looja maja

Aasta on möödunud oratooriumi käsikirja eestikeelsest esiettekandest. Uued käsikirjad veensid mind täiendama ja parandama eestikeelset versiooni. Nimelt sain tutvuda Rudolf Tobiase enda käega kirjutatud teose eestikeelse versiooni mõnede osadega. Üks ja otsustav tegu sai tuge. Nimelt, kirjutas oma muusika eestikeelseks, muutis ta ka muusika rütmi vastavalt keelele.

Aasta tagasi tegin eestikeelset ettekannet teades, et niisugune teguviis on tavaline juba Bachi aegadest. Tore oli kogeda, et Rudolf Tobiase sulest on nüüdseks ka tõendusmaterjal, mis loodetavasti lisab meie esitusele skeptikute seas veenvust. Näiteks kasutas Bach oma missa muusikat hiljem mõnes kantadais uue sisu ja teises keeles tekstiga. Sellises paroodiatehnikas on palju muusikat ka Palestrina-aegsetelt. Teose tõlke puhul me seda terminit küll ei kasuta, sest sisuline tähendus ei muutu. Küll aga tasub meeles pidada, et muusika kohandamine uuele tekstile pole siin ilmas midagi uut. Lõppude lõpuks on kõik ikka selle nimel, et suurendada teose mõjuvälja – et „Joonase” mõistmine jõuaks kohale vahetumalt.

Head eesti keele aastat!

Tõnu Kaljuste

Rudolf Tobias

29.05.1873 Käina, Hiiumaa –
29.10.1918 Berliin

- Sündis 29. mail 1873 Hiiumaal Käinas.
- Köstri pojana sai muusikaõpetust oma isalt, kes tegeles ka orelehituse ning klahvpillide parandamise ja häälestamisega.
- Esimesed helitööd orele kirjutas 9-aastaselt.
- 1885. aastast õppis Haapsalu Kreiskoolis ja võttis kohaliku pianisti Catharina von Gerneti juures klaveritunde.
- Pärast kooli lõpetamist asus elama vanemate juurde Kullamaale, kuhu tema isa oli saanud köstri koha.
- 1889 astus Tallinna Nikolai gümnaasiumi ning õppis samaaegselt Tallinna toomkiriku organisti Ernst Reinicke juures oreli ja muusikateooriat.
- 1893 astus Peterburi konservatooriumi, kus asus õppima esialgu professor Louis Homiliuse oreliklassis ja seejärel ka kompositsiooni Nikolai Rimski-Korsakovi juures.
- 1897 lõpetas konservatooriumi nii oreli kui ka kompositsiooni erialal, diplomitööks kantaat „Johannes Damaskusest“.
- 1898–1904 töötas organisti ja koorijuhina eesti koguduse juures Peterburi Jaani kirikus.
- 1902 abiellus Peterburis draamakursuse õpilase Louise Wildega (1881–1952), neil sündis viis last: Paul-Ferdinand (1904–1996), Johannes (1905–1970), Silvia (1908–1985), Beatrice (1911–1998) ja Helen (1919–2010).
- 1904 asus elama Tartusse, kus tegutses muusikaõpetajana Hugo Treffneri gümnaasiumis ja Aleksander Puškini nimelises tütarlaste gümnaasiumis ning andis eratunde. Treffneri gümnaasiumis asutas õpilastest keelpillikvarteti, kuhu kuulusid ka tulevased heliloojad Juhan Simm ja Heino Eller. Tartus tutvus paljude tolaeagsete eesti kultuuri- ja poliitikategelastega, sh Karl Eduard Söödi, Gustav Suitsu, Friedebert Tuglase, Kristjan Raua ja Jaan Tõnissoniga. Ühines ka Noor-Eesti liikumisega ning võttis osa Eesti Kirjanduse Seltsi asutamisest.
- 1908 jaanuaris lahkus Tartust, et reisida Lääne-Euroopasse. Peatus Pariisis, Münchenis, Dresdenis, aga ka

Prahas. Pere kolis Tartust järele märtsis. Pikemat aega elas perega Teplice lähedal Eichwaldi kuurordis (praegu Dubi), kus töötas oratooriumi „Joonas“ kallal. Sama aasta lõpul koliti Leipzigi.

- 26. novembril 1909 oratooriumi nimega „Des Jona Sendung“ esiettekanne Leipzigi Andrease kirikus helilooja enda juhatusel.
- 1910 kolis perega Berliini. Andis eratunde, tegutses organisti ja ajakirjanikuna ning oli ka Saksa Heliloojate Liidu (Genossenschaft Deutscher Tonsetzer) hindamiskomisjoni liige.
- 1912 kevadel asus tööle teoreetiliste ainete ajutise õppejõuna Berliini Kuninglikus Muusikakõrgkoolis (Königliche Hochschule für Musik), kuhu oli kutsunud teda ootamatult haigestunud Engelbert Humperdincki asemele kooli tolleaegne rektor, tuntud oratooriumiajaloo uurija Hermann Kretzschmar pärast tutvumist oratooriumi „Joonas“ partituuriga.
- 1913 augustis külastas Eestit seoses Estonia uue teatrihoone avamispidustustega, kus ettekandele tulid tema helitööd.
- 1914 võttis Saksa kodakondsuse, mis võimaldas saada kuningliku muusikakõrgkooli koosseisuliseks õppejõuks.
- 15. septembrist 1915 – 31. juulini 1916 teenis Saksa sõjaväes.
- 1918 oktoobris haigestus kopsupõletikku ning suri ootamatult 29. oktoobril, olles vaid 45-aastane. Tobias maeti Berliini Wilmersdorfi surnuaiale.
- 7. juunil 1992 pärast Eesti taasiseseisvumist maeti Tobiasse põrm ümber tema kodukohta Kullamaale.

Rudolf Tobias oli esimene kompositsioonierialal kõrghariduse omandanud eestlane, kelle eesmärgid ja missioonitunne Eesti muusikaelu edendamisel olid seatud kõrgele. Kuigi ta tegutses pärast Peterburi konservatooriumi lõpetamist Eestis vaid neli aastat ning arvestades väga lühikeseks jäänud eluteed, jõudis ta oma tegevusega nii Tartus kui ka välismaal olulisel määral mõjutada alles kujunevat Eesti muusikamaastikku. Peterburis loodud II keelpillikvarteti c-moll (1902) partituurile on kirjutanud Tobias ladinakeelse lause „In magnis et voluisse sat est“ („Suuri asju tahta – see rahuldab“). Otsiv vaim, sihikindlus ja lai haare ettevõtmistes iseloomustasid tema tegevust.

Tobiase panus erakordse improviseerimisandega organistina, muusikakirjaniku ja dirigendina oli samuti märkimisväärne. Tänu Tobiase aktiivsusele elavnes regulaarne kontserdielu Tartus märgatavalt. Oma heliloominguga ning muusikaalaste artiklite ja arvustustega väljendas ta tõekspidamisi, mis juhindusid Noor-Eesti rühmituse juhtlausest: „Olgem eestlased – saagem eurooplasteks!“ Õieti võibki teda pidada esimeseks eesti heliloojaks, kes oma loominguga jõudis Euroopasse. Tema üheks suureks eesmärgiks oli ühendada kunstmuusikat rahvusliku teemaatikaga, tuua oma helitöösse Kalevipoja-ainestik, et jäädvustada rahvuseepos muusikasse ooperi kujul. Lühikesel elul tõttu ei jõudnud ta unistatud suuroopuseni, küll aga leidub tema loomingu „Kalevipojast“ inspireeritud ballaad „Sest Ilmaneitsist ilusast“, muusikaline episood „Kalevipoeg põrgu väravas“ või melodraama „Kalevipoja unenägu“. Samuti toetas Tobias rahvaviiside kogumise aktsiooni. Kuigi üles kasvanud saksameelses köstri perekonnas ja alles eesti keele selgeks õppinud Peterburis elades, pooldas ta eesti rahvaviisi kasutamist kunstmuusikas ning oli üks esimesi, kes tõi eesti rahvaviisi ka instrumentaalmuusikasse.

Kui Tobiase heliloojatest eelkäijad Eesti muusikas kirjutasid peamiselt koorimuusikat, siis tema žanrikasutus oli oluliselt laiem. Ta pani aluse eesti instrumentaalmuusikale ja kirjutas esimesed eesti sümfoonilised helitööd: avamängu „Julius Caesar“ (1896), esimese kantaadi „Johannes Damaskusest“ (1897), esimese klaverikontserdi (1897, lõpetamata). Tema loodud on ka esimene eesti keelpillikvartett (nr 1, 1899), esimesed eesti klaveriteosed, nende hulgas esimene klaverisonaat (1897, säilinud finaali), esimene orelifuuga (d-moll, 1899?), esimene programmeeritud helitöö „Walpurgi burlesk“ (1910), esimene eesti oratoorium „Joonas“ (1909).

Oma loomingu üheks peamiseks eesmärgiks seadis Tobias eesti kirikumuusika uuendamise, soovides leida traditsioonilistele vormidele ajale vastavat sisu, piiratud ja vaese väljendusvõimega tekstide asemele mitmekesisemaid tundevarjundeid, monotoonse harmooniakäsitluse asemel kaasaegset kõlakujundust. Ta soovis tuua kirikumuusika välja tarbemuusika staatusest ja luua seda kui kunsti, olles veendunud, et kirikumuusikat saab kirjutada vaid see, kes seda ise läbi tunnetab. Seda väljendas ta ka oma artiklites, mida ta kirjutas ja avaldas nii eesti- kui saksakeelses

ajakirjanduses kogu loomingulise elu vältel. Kõik need ideed ja põhimõtted leidsid väljenduse Tobiase loomingu peateoses, oratooriumis „Joonas“, mille käsikirja on ta pealkirja all toonud teose juhtmõtte: „See piitsutab kerglast suhtumist usulistesse tõdedesse“. Oma kirikumuusika reformi idee on ta sõnastanud ajakirjas Allgemeine Musikzeitung 19./26. augustil 1910 avaldatud artiklis „Andante religioso“: „Rohkem tähelepanu meie ajastu seesmisele olemusele. Selle kaudse tee abil jõuame lähemale tänapäeva kirikumuusika lõppeesmärgile: rahuldada tõelisi tarbeid. Nimetatagu seda kas moraalseks energiaks, usuliseks ideaaliks või kuidas tahetakse, nimi ei puutu asjasse!“

Olulised mõjud Tobias tõekspidamistele tulenesid esmalt sünnikodust. Köstri pojana sündinud Rudolf sai saksameelses peres kasvades vaimuliku koduse kasvatuse. Samuti nõudis Peterburis Jaani kirikus eesti koguduse juures organisti ja koorijuhitöö pidevalt leida või ka luua teenistustele muusikat. Peterburis õppides ja Jaani kirikus töötades puutus Tobias kokku Jaani kiriku õpetajate Jakob Hurda ja Rudolf Kallasega, tänu kellele hakkas ta huvi tundma eesti rahvusliku kultuuri vastu. Tõenäoliselt oli Rudolf Kallas ka Tobiasele abiks oratooriumi libreto koostamisel. Tegemist pole vaid vana testamendi Joonas raamatu sündmuste jutustamisega, vaid kogu tekst sisaldab kirjakohti paljudest piibli raamatutest: psalmidest, 2. Moosese raamatust, prohvetite Jesaja, Jeremija ja Hesekieli raamatust, Iiobi raamatust, Matteuse evangeeliumist, Johannese ilmutusraamatust jm.

Oratooriumi kallal alustas Tobias tööd Tartus elades. Teosesse lülitas ta hiljem ka juba Peterburis valminud kooriteosed „Kyrie“ (1899) ja „Mis on inimene“ (1899). Suurem osa teosest valmis aga Saksamaal, kuhu ta siirdus, et tutvuda uute muusikasuundadega ja leida avaramaid tegutsemisvõimalusi. 1908 oktoobris lõpetas ta oratooriumi esialgsel kujul, olles septembris elama asunud Leipzigi, kus lootis oratoorium kohe ka ette kanda. Võimalikuks osutus see alles aasta pärast. Ootamine tõi kaasa suured majanduslikud raskused kuni selleni, et Tobias oli sunnitud kulude kokkuhoiu pärast oma pere Eestisse saatma. Mitmed Tallinna ärimehed olid lubanud Tobiast majanduslikult toetada, kui ta 1908. aastal Eestist lahkus, kuid toetused jäid lubadusteks. 26. novembril 1909 Leipzigi Andree kirikus avanes võimalus see hiigelkoosseisuline oratoorium viiele solistile, segakoorile, lastekoorile, orelile ja

sümfooniaorkestrile kohalike jõududega ja Tobiase enda juhatusel ette kanda. Kahjuks ettekanne ei õnnestunud nii esitajate ebapiisava ettevalmistuse kui ka Tobiase enda ebapädevate dirigendivõimete tõttu nii suurt koosseisu juhatada. Ta oli küll püüdnud leida võimekat dirigenti, kuid kõrge honorari tõttu ei saanud ta seda lubada. Orkestripartiide ümberkirjutamiseks ei jätkunud tal raha, mistõttu tuli see töö teha endal ja nii võis tekkida sisse vigu. Ka proovides tehtud noodimuudatused ei jõudnud partiidesse. Esiettekandel oli Tobias sunnitud majanduslikel põhjustel kasutama sõjaväeorkestrit. Kuna sõjaväeorkestrid olid maksuvabad, siis oli nende kasutamine tunduvalt odavam. Sellest hoolimata ei kaotanud Tobias oma teosesse usku, leides et karm kriitika oli suunatud peamiselt esituse, mitte teose kohta. Ta lootis „Joonast“ esitada soodsamates oludes veel korra, kuid see jäigi unistuseks. Oratoorium aga avas talle Berliini Kuningliku Muusikaülikooli (Königliche Hochschule für Musik) ukse, kuhu nimekas saksa muusikateadlane prof Hermann Kretzschmar heliloojat pärast teose partituuriga tutvumist 1912. aastal muusikateooria õppejõuks kutsus.

„Joonase” lugu aastatel 1909—2018

Lühendatud kujul Mai Simsoni artiklist „Alguses oli käsikiri. Rudolf Tobiase oratoorium „Joonas” ja selle kaks versiooni”, Teater. Muusika. Kino, märts 2019.

„Oratooriumi „Joonas” kirjutamist alustas Rudolf Tobias juba Tartus töötades (1904–1908), kuid enamik teosest valmis Saksamaal, kuhu helilooja suundus, et tutvuda Lääne-Euroopa muusikaeluga ning leida mitmekesisemaid töövõimalusi. „Joonase” lõplik partituur valmis aastal 1909. Teose esiettekanne toimus autori juhatusel 26. novembril 1909 Leipzигis Andream kirikus. Pärast esiettekannet juhatas helilooja erinevatel kontsertidel nii Saksamaal kui Eestis teosest üksikuid numbmeid, kuid tervikuna oratooriumi Tobiase elu ajal rohkem ette kanda ei jõutud. 1913. aasta 25. augustil toimus Estonia teatri- ja kontserdimaja avamispidustuste raames eesti helitööde kontsert, kus muuhulgas kanti Tobiase dirigeerimisel ette ka „*Introduction ja sanctus*”. Kõnealuseks kontserdiks tegi helilooja oratooriumi osadest uued seaded, mis valmisid juulikuus 1913. aastal.

Eestis suurenes huvi oratooriumi käsikirjade vastu 1930. aastate alguses. Mart Saar ja Cyrillus Kreek tutvusid oratooriumiga ning 1931. aasta Päevalehes ütles Kreek: „Nägin R. Tobiase oratooriumi „Joonase“ partituuri, mis koosnes mitmest suurest kaustast, varsti pärast Tobiase surma. See oli Tallinnas M. Saare korteris. Proua Tobias tahtis selle oratooriumi ära müüa ja tõi meile selle näha. „Joonas“ oli lõplikult valmis ja mul oli seekord juhusega tutvuda.“¹

Eesti Vabariik ostis oratooriumi „Joonas“ Rudolf Tobiase leselt 1939. aastal. Teose ostmiseks moodustatud Eesti Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali komisjoni kuulusid Riho Päts, Juhan Aavik ja Adolf Vedro. Lepiti kokku, et käsikirja redigeerimise ja korrastamisega hakkab tegelema Eduard Tubin. 1940. aastal alanud Nõukogude okupatsiooni ja Teise maailmasõja Eestisse kandumise tõttu jäi „Joonase“ taastamine siiski rohkem kui kolmekümneks aastaks ootele. Oratooriumi originaalpartituur koosneb kuuest köitest, lõplik variant viiest pildist. Lisaks sellele on varasemast versioonist säilinud üksikud numbrid alates III pildi baritoni aariast. Kogu materjal anti üle Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumile, kus see on hoiul tänaseni.² Lisaks on Tobiase fondis säilinud teose klaviiri autograaf ning osaliselt ka orkestripartiitid.

Oratooriumi partituuri korrastamisega hakati taas aktiivsemalt tegelema 1970. aastate alguses. Aastatel 1970–1971 tegi Rudolf Tobiase tütar Silvia Tobias (1908–1985) teosest ümberkirjutuse, mis on kättesaadav Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis. Silvia Tobias on klaviiri eessõnas kirjeldanud tööprotsessi: „Alustasin oma isa Rudolf Tobiase oratooriumi „Joonas“ uue klaviiri kirjutamist originaalklaviiri järgi 1. XI 1970 ja lõpetasin 30. XII 1970. Originaalklaviiri saatepartiis esinevad tühjad taktid ja puuduvad leheküljed (...) taastasin originaalpartituuri orkestrihäälte alusel, omalt poolt midagi juurde lisamata. [---] Käesolevasse klaviiri kirjutasin ainult eestikeelse teksti, mis oli pliatsikirjas olemas ka originaalis, tehes eesti keele kohaseid pisimuutusi muusika rütmis.“³

1973. aastal, kui Rudolf Tobiase sünnist möödus 100 aastat, muutus töö oratooriumi partituuriga taas aktuaalseks.

¹ Rudolf Tobiase oratooriumid „Joonas“ ja „Sealpool Jordanit“. – Päevaleht, 29.12.1931.

² ETMM M6 : 2.

³ ETMM M6 2/137.

Vardo Rumesseni initsiatiivil alustati siis Moskva konservatooriumi professor Juri Fortunatovi abiga teose redigeerimist ja orkestreerimist. Teose tänaseni ainus trükis ilmus Rootsiki kirjastuses Gehrman's Musikförlag 2008. aastal. Tegemist on Vardo Rumesseni redigeeritud, korrigeeritud ning täiendatud partituuriga. Eestis kanti „Joonas“ Vardo Rumesseni redaktsioonis („Des Jona Sendung“) esmakordselt tervikuna ette 25. septembril 1989. aastal Peeter Lilje dirigeerimisel ning kuni 2018. aastani põhinesid kõik järgnevad teose tervikettekanded kõnealusel redaktsioonil.

Oratooriumi „Joonas“ esimene ettekanne Eestis, mille noodimaterjal põhines originaalpartituuril, -klaviiril ning Silvia Tobiase ümberkirjutatud klaviiril ja partituuril, toimus 7. juunil 2018. aastal Tallinna Jaani kirikus Tõnu Kaljuste dirigeerimisel.

„Joonas“ või „Joonase lähetamine“

7. juuni ettekandel ning ka siinses artiklis on oratooriumist rääkides kasutatud pealkirja „Joonas“, mitte „Joonase lähetamine“, nagu seda enamikes väljaannetes nimetatakse. Teose pealkiri oli esmaettekandel Leipzигis „Des Jona Sendung“, mida eesti keelde saab tõlkida mitmeti – „Joonase läkitamine“, „Joonase lähetamine“ ning helilooja ühes kirjas oli mainitud ka „Joonase saatmine“. Rudolf Tobiase partituuri tiitellehel ja partiides ning arvukates kirjades oma kolleegidele nimetab autor oratooriumit „Joonas“ („Jona“). Sama pealkirja kasutab ka Silvia Tobias oma ümberkirjutatud partituuri tiitellehel. 1968. aastal ilmus Riho Pätsi monograafia Rudolf Tobiasest, kus raamatu autor on teose pealkirjana kasutanud vaid „Joonast“. Oratooriumi pealkirja „Joonase lähetamine“ kasutas 1973. aastal oma väljaannetes esimesena Vardo Rumessen.

„Joonas“ nii saksa kui eesti keeles

2018. aasta juunis toimunud originaalversiooni ettekandel kasutati klaviirist pärit eestikeelset teksti. „Joonase“ algversioon on saksakeelne, kuid Rudolf Tobiase klaviiris on teise keelena olemas ka eesti keel. Möödunud aasta septembrikuus jõudsid minuni senitundmatud Silvia Tobiase materjalid, kust muuhulgas leidis ka Rudolf Tobiase käega kirjutatud eestikeelne libreto ning 1913. aasta 18. juulil valminud „*Introduction ja sanctus*“ eestikeelne klaviir.

Silvia Tobiase ümberkirjutatud partituur põhineb eestikeelses versioonil. Mitmes kirjas Karl Eduard Söödile, kus

Rudolf Tobias kirjeldas teose valmimisprotsessi, väljendas ta ka soovi, et teos kõlaks kunagi eesti keeles. 1. oktoobril 1908. aastal kirjutas ta Söödile: „Oratooriumile võib veel eesti teksti juurde lisada, ta on 5 pildis ja epiloog; igaüks nendest võib ka separaat (näit meie jõududega pärast) ette kantud saada.”⁴

Mõned päevad hiljem, 7. oktoobril, on Tobias lisanud: „Eesti teksti saadan Teile pärastpoole, kui trükk käimas, parandada. Ma loodan, et mõned teised suguvennad pärast ometi aru hakkavad saama, et mu töö mitte Eesti rahvale kaduma ei lähe; oma kõige sügavamast südame juurest saadik olen ta välja toonud, kuna ma selle juures kõik läbi elada tohtisin, mis ma oma kangelasest jutustada tahtsin.”⁵

Eelpool mainisin, et helilooja tegi 1913. aasta ettekan- deks oratooriumi 3. pildi esimestele osadele „Introduc- tion“ ja „Sanctus“ uue orkestratsiooni. Selles partituuris on esitatud vaid osade eestikeelne tekst. Klaviiri on samuti esmalt kirjutatud eestikeelne tekst, kuid paralleelselt on lisatud ka saksakeelne versioon. Samale orkestratsioonile vastavas kooripartiis on kirjas ainult saksakeelne tekst.“

Sisukokkuvõte

Fragmendid Üllas Linderi jutlusest, mis on avaldatud aja- kirjas Teekäija märtsis 2010.

„[---] Prohvet Joonas lugu on värvikas, kuigi mahub vaid nelja lühikesse peatükki Vanas Testamendis. Jumal saatis Joonas kuulutama meelega parandust Jumala ja Iisraeli suhtes vaenulikule Niineve linnale. Prohvetile oli ülesanne vastumeelt. Tal tekkis naiivne mõte, et Jumala eest võiks põgeneda. Jumal andis aga laeva, millega Joonas kodu- maalt lahkus, tormi kätte ja enda päästmiseks viskasid meremehed ta merre. Merekoletis – suur kala – neelas Joonas kolmeks päevaks alla ning eriskummalises elu- ohtlikus olukorras ja hingekitsikuses prohvet mõistis oma viga. Taas kaldale pääsenud, läks Joonas Niinevesse. Terve linn parandas tema jutluse peale meelt ja Jumal andis Niinevele armu. [---] Joonas meelega parandusjutlus oli tõenäo- liselt ajaloo edukaim. Läbinisti paganlik hiigellinn, kus oli

⁴ RKM F173 M22 : 12. Rudolf Tobias. Kirjad. Tallinn: Estonian Classics/TEA kirjastus, 2012, lk 39.

⁵ RKM F173 M22 : 12. Rudolf Tobias. Kirjad, lk 39-40.

„enam kui kaksteist korda kümme tuhat inimest, kes ei oska vahet teha oma parema ja vasaku käe vahel“ (Jn 4: 11), muutus täielikult.

[---] Kui Joonas pääses merekoletise kõhust, tõusis Niinevel uus ja seniaimamatu lootus. Pattude kahetsus haaras Niineve rahva tervikuna ja iga selle üksiku liikme. Kui Jeesus tõusis hauast, avanesid kogu inimkonnale imelised perspektiivid. Kuid nii, nagu iga Niineve elanik pidi isiklikult meelt parandama, nii pääseb ka Kristuse kaudu vaid see, kes isiklikult temasse usub ja temal end muuta laseb. Ja individuaalsete muutuste liitudes saab paremaks ka kogu rahva tulevik.

[---] Jumal kasutas ränka vägivalda Joonas kallal, et päästa paganlik Niineve. Kogu inimkonna pärast pidi ta kasutama veel suuremat vägivalda Jeesuse kallal [---].“

Oratoorium koosneb proloogist ja viiest pildist. Terviku kooshoidmiseks võttis Tobias kasutusele juhtmotiivid – muusikalised teemad või motiivid, mis iseloomustavad kindlat tegelast või sündmust läbi kogu teose. Tobiase oratooriumi keskseks sümboliks on jumaliku ettenägelikkuse motiiv – kolmest akordist koosnev instrumentaalne motiiv, mis esitatakse esimest korda proloogis ja mis esineb teose tähtsamates sõlmpunktides. Sellega on suguluses Jumala käsu motiiv, mis kõlab esimest korda I pildi alguses ning ilmub ka „Sanctuses“ (nr 14), millesse koondub kogu teose kulminatsioon. Jumaliku ettenägelikkuse motiivile vastandub jumaliku halastuse motiiv, mis esineb alati vokaalpartiiis (kahes *a cappella chorus mysticus*'e lõigus – nr 13 ja 22) esitatuna vaikselt. Oluline on ka sünkopeeritud rütmiga Joonase kui prohveti juhtmotiiv, millega algab Joonase esimene ariooso (nr 2). Joonasega on seotud veel kannatuse juhtmotiiv, mis esineb esimest korda „Tormikooris“ (nr 5). Lainete juhtmotiiv illustreerib lainete loksumist tormisel merel (nr 5). Kättemaksumotiiv eristub marsitaolise rütmiga ning ilmub esimest korda „Kättemaksupsalmis“ aldikoori esituses (nr 13). Niinevelaste praalivat eluviisi annab edasi Niineve rahva juhtmotiiv 4. pildi alguses (nr 19), Niineve patukahetsuse juhtmotiiv aga kõlab esimest korda lastekoori esituses (nr 20) – seda iseloomustab hüpopofrüügia helilaad ja tonaalne ebapüsivus. Tobias otsustas Niineve linnaelanikele suunatud üleskutse patukahetsusele, mille vana testamendi Joona raamatus teeb Niineve kuningas, anda oratooriumis hoopis laste häälele, põhjendades, et „just laste kaudu kangastub patuste silmade ees süütuse ja hingepuhtuse kaotatud paradiis“. Teoses on ka palju tähenduslikke koraaliteemasid, neist olulisem ehk on „Oh, anna tuhat keelt Sa mulle“ (nr 11).

Don Juan

Allegro mod.

2538.

Prolog.

Tene öelmad
Diese bö-se,

Antonium

ma

Rad. Tobias

33

œclad

se böse

im selbstverständl. ist

und ehebrecherische

im selbstverständl. ist wort

und ehebrecherische Art

The image shows a handwritten musical score on aged paper. At the top, the word 'Antonium' is written in a large, cursive script, with 'ma' written below it. To the right of the title, the name 'Rad. Tobias' is written in a smaller cursive hand, and the number '33' is written in the upper right corner. The score itself consists of several staves. The first two staves have lyrics written below them: 'œclad' and 'se böse'. The next two staves have lyrics: 'im selbstverständl. ist' and 'und ehebrecherische'. The final two staves have lyrics: 'im selbstverständl. ist wort' and 'und ehebrecherische Art'. The musical notation includes various notes, rests, and clefs, with some staves starting with a treble clef and others with a bass clef. The handwriting is consistent throughout, suggesting a single composer or scribe.

Proloog

1. KOOR. Teie, õelad

Teie, õelad, siin sellest kõlvatumast soost, otsige tähist!
Ja ei ainsamat tähist ei pea teie saama. (Mt 12: 39)
Kui ainult tähis, kui ainult see, mis oli prohvet Joonas,
sest nagu Joonas oli tähis Niinive rahvale,
nõnda on ükskord inimese poeg ka sellel sool.
(Lk 11: 29–30)

2. JOONAS. ARIOOSO: Ei usu Te mu sõna

Ei usu Te mu sõna, vaid ütlete: ei Issand end Sulle
näidand (2Ms 4: 1),
ei tee head, ei halba. (Sf 1: 12)
Saada küll keda tahad Sa (2Ms 4: 13),
on asjatud mu püüded (Js 49:4), ei keegi mind usu
(Js 53: 1).
Ah, kui Sa mind võtaks põrgu põhja peita, kuni Su viha
lahtub ja annaks märgi mul, et Sa must pöördund pole.
(Ii 14: 13)
Oh, kuhu lähen Su vaimu eest? Oh, kuhu lähen ma Sinu
palge eest? (Ps 139: 7)

3. KOOR, TENOR. AARIA KOORIGA: Nii ütleb Jumal

Koor: Nii ütleb Jumal: on inimsüda tõrkuja ja arglik.

Kes võib Teda mõista ja ka üdini tunda? (Jr 17: 5)
Issand, ma võin Teda mõista ja ka üdini tunda (Jr 17: 9),
nii ütles Ta.

Tenor: Mind proovi, oh Issand, katsu läbi mu süda

ja proovi mind, katsu läbi mu süda
ja vaata, kas ma ei kõnni valuteel?

Ja mind siis igaviku tee peale saada ja juhi mind igaviku
teele! (Ps 139: 23–24)

Koor: Inimsüda on ju tõrkuja ning arglik. Kes võib Teda mõista?

Tenor: Mu süda, sa proovi küll pimedal ööl, Sa puhastad
mind. (Ps 17: 3)

Sinu silmad nägid mind, kui olin abitu ma veel. (Ps 139:16)
Su käsi kaitses mind ka emaihus.

Koor: Kus olid sa, kui maailma ma rajasin,

kui mulle koidutähed kiitust võidu hõiskasid
ja Jumala lapsed mulle laulsid? (Ii 38: 4–7)

Tenor: Kuid mõtlesin, siis ei taha ma enam Tema mõelda
ja enam ei Tema nime kuulutada.

Aga siis oli minu hinges nagu leegitsev tuli, mul haaranud liikmeid ja südant, mis nõnda vaevas mind, et oleks sellest hukkunud. (Jr 20: 9)

Koor: Eks ole süda tõrkuja ja arglik. Kes võib Teda mõista?

Tenor: Mind proovi, oh Issand, katsu läbi mu hing ja süda ja proovi ka mu mõtteid ja vaata, kas ei käi ma valuteel ja saada mind siis igaviku teede peale! (Ps 139: 23–24)

I pilt

4. KOOR, TENOR. Kuhu ma lähen Su vaimu eest

Tenor: Kuhu ma lähen Su vaimu eest ja kuhu peidan end Sinu palge eest? (Ps 139: 7)

Koor: Kuhu ma lähen Su vaimu eest ja kuhu peidan end Sinu palge eest?

Kui pöördun taeva, Sa oled sääl! (Ps 139: 8)

Tenor: Oh, kuhu tõttan Su vaimu eest ja kuhu küll lähen Su palge eest?

Koor: Oh, kuhu tõttan Su vaimu eest? Kui peidaks ma end põrgupõhja? Vaata, ka sääl Sa oled! (Ps 139: 8)

Tenor: Vaata, Sa oled sääl!

Koor: Kui ka ma võtaksin koidutiivad ja kaugele merede taha ma lääks.

Siis Sinu käsi ka säälg mind juhib ja Sinu käsi mind hoiab. (Ps 39: 9–10)

Ütleks ma: pimedus, võta mind katta!

Ka pime öö siis valguseks saab! (Ps 139: 11–12)

Tenor: Miks magad, miks magad? Tõuse nüüd, oma Jumalat hüüa!

Võib-olla Ta me peale halastab, et me nüüd ei hukkuks? (Jn 1: 6)

Koor: Aita, Issand, aita!

5. KOOR, TENOR, JOONAS. TORM: Aita meid päästa

Koor: Aita, Issand, aita ja meid päästa! (Mt 8: 25)

Vetevood on hirmsad, me üle käivad kõrged lainete mäed. (Ps 42:8)

Issand, Sa meid päästa!

Oh issand, meid aita, meid hukkumast päästa!

Joonas: Võtke mind ja heitke mind merde, siis vaikivad hirmsad lained. (Jn 1: 12)

Koor: Issand, ära saada hukka meid selle mehe hinge pärast ja süütut verd meil' ära pane süüks! (Jn 1: 14)

Tenor: Sest on parem kui üks sureb, kui et peaksid kõik saama hukka! (Jh 11: 50)

Koor: Aita!

6. KOOR, SOLISTID. TÄNUKOOR: Ja nägid lained siis Sind
Ja nägid lained siis Sind! Ja lained nägid Sind!
Sind, kõige vägevam, ja kartsid Sind.
Su tee käis keset merd, Su rada käis läbi lainte, kuid Su sammu keegi ei võinud tunda.
Ja lained nägid Sind, nad nägid Sind, oh Jumal!
Ei kuulnud sinu sammusid ja lained nägid Sind, suurt Jumalat,
ja lained nägid Sind, Sa kõigevägevam, nad nägid Sind!
(Ps 77: 20)

II pilt

7. CHORUS MYSTICUS. Nii kui Joonas kord kolm päeva
Nii kui Joonas kord kolm päeva ja kolm ööd oli vaala sees, nõnda sama inimpoeg kolm päeva ja kolm ööd kalju hauda maetud on. (Mt 12: 40)
Valvur, on ju möödas öö! (Js 21: 11)
Ka kui hommik paistab nüüd, ikkagi jääb pimedus!
Ka kui Te küsite, ikkagi jälle tulete tagasi uuesti küsima!
(Js 21: 12)
Valvur, kas on möödas öö?

8. KOOR. On Issanda arm
On Issanda arm, et me pole hukkunud veel. (Jr 3: 22)
Sest üht rudjutud roogu katki ta ei murra ega hõõguvat tahte ka ei kustuta. (Js 42: 3)
On Issanda arm, et me pole veel hukkunud.

9. JOONAS. PALVE: Mu Issandat küll hüüdsin
Mu Issandat küll hüüdsin ma mu kartuses ja häda sees ja mulle vastas Ta siis.
Ma hüüdsin pimeduse rüppes ja Sa võtsid kuulda mu häält.
Ja Sa lükkasid välja nüüd mere laintesse mind, keskele möllavaid vooge,
ja mu üle voogasid Su lained.
Ja olin mõttes, nüüd oma palge eest Sa oled tõugand, et enam ma su pühamat templit ei saa näha, ei saa näha!
Lai vetelagendik mu ümber kohises ja sügavus neelas mind.

Kõrkjad katsid mu pead ja siis ma langesin alla hauda.
Ja maa mu eest siis oli kadund igavest.
Kuid Jumal, mu elu Sa võtsid hävingust päästa surma käest,
sest kui heitluses hing mul nõrkes,
ma lootsin sinu peale ja minu palve tõusis Sinu püha
templisse. (Jn 2: 3–8)

10. TENOR, JOONAS, BASS. TERTSETT: Ei jäta tema hinge

Bass: Sa ei jäta tema hinge mitte põrgu põhja,

ja ei või juhtuda, et saab hukka, kes Sul armas. (Ps 16: 10)

Joonas: Kui Sina, Issand mulle jääd, ei küsi siis maailma,
ei taevast,

ja kui mu hing ja ihu on vaevas,

siis, Issand, oled Sa mul ikka mu südame troost,

sest sa ei jäta hinge mitte põrgu põhja, ega salli, et hukka
saab, kes Sul' armas!

Vaata, sest troosti tahtsin ma leida, siiski Sinu juurde ma
jään. (Ps 73: 25–26)

11. SOLISTID, KOOR. Oh, anna tuhat keelt Sa mulle

Oh, anna tuhat keelt Sa mulle ja tuhatkordseks tee mu Suu!

Anna tuhat keelt Sa mulle, siis tuhat laulu laulan Sulle!

Oh, Issand, ja ei teegi muud, et ma kiites kuulutan.

Mis kallist armu ma Sinult saan. (Lauluraamat nr 41)

12. KOOR. FUUGA: Sind, mu Jumal, armastan

Sind, mu Jumal, armastan,

Sa mu tugi, minu kilp ja minu kaitsja,

minu päästja, mu varjupaik ja kindel lootus,

mu hinge õndsus ja heldus ja arm. (Ps 18: 2–3)

III pilt

13. ALDID, LASTEKOOR, CHORUS MYSTICUS. KÄTTE-
MAKSUPSALM: Issand, ilmu meile

Aldid: Issand, ilmu meile Sa, kättemaksu Jumal, nüüd ilmu!

Suur kohtumõistja tõuse ja ilmuta end!

Ja nuhtle kõrkisid, nagu nad teenind. (Ps 94: 1–2)

Lastekoor: Issand Jumal, Sa kõige vägevam.

Aldid: Issand, kui kaua peavad uskmatud veel hooprema?
(Ps 94: 3)

Issand, oh, vaata, nad tapavad Su rahva! (Ps 94: 5)

Lastekoor: Issand Jumal, Sa kõige vägevam!

Aldid: Kui kaua kohut ei mõista Sa neile, kes säälmä peal elavad? (Ilm 6: 10)

Ilmu, oh, Issand, suur kättemaksu Jumal! (Ps 94: 1)

Sest Sinu pärast taga kiusatakse meid iga päev.

Kui ohvri lambaid meid peetakse. (Ps 44: 23)

Ilmu, oh Issand, Sa kättemaksu Jumal!

Chorus mysticus: Vaata, ja ilmub ja kõik ta pühad Temaga, et mõista kohut kõige peale! (Jd 1: 14–15)

14. KOOR, SOLISTID. Püha, püha

Püha, püha, püha on me Issand Seebaot.

Püha, püha, püha! Suur Issand on kõige vägevam!

Kes on olnud ja kes on ja tuleb kord! (Ilm 4: 8)

Maa ja taevad on Tema auhiilgust täis! (Js 6: 3)

15. JOONAS. AARIA: Sinu tahet

Sinu tahet, Issand, Sinu tahet meelsasti täidan. (Ps 40: 9)

Ja ma kuulutan Su õiglust kogu maailma rahvaile.

(Ps 40: 10)

Issand, ava minu huuled sa, et mu suu Sinu au annaks teada.

Issand, ava minu huuled Sa, et mu suu Sinu au võiks kuulutada.

Ei ma taha oma suud hoida kinni.

Issand, Sa tead ju, Sa tead, oh, Issand, ei ma taha oma suud küll hoida kinni.

Sa tead, oh Issand, tead mu Jumal. (Ps 40: 10)

Oh anna tuhat keelt sa mulle. (Uus lauluraamat nr 41)

16. KOOR. Oh, Issand, Su pühad, neid on väheks jäänud

Oh Issand! Su pühad, need on hääbumas

ja ka uskujaid on vähe inimlaste hulgas, aita! (Ps 12: 1)

Aita! Su pühad, neid on väheks jäänud

ja ka uskujaid on vähe inimlaste hulgas ja neid on väheks jäänud.

Oh Issand! Ah et käristaks katki Sa taeva ja langetaks ta! (Js 64: 1)

Su pühad, neid on väheks jäänud ja ka uskujaid on vähe inimlaste hulgas.

Oh, tuleks abi! Oh tuleks Siionist meile abi! (Ps 14: 7)

Oh, et käristaks katki sa taeva ja langetaks ta.

Oh, Issand, vaata taevast Sa! Ja halasta me peale.

(Uus Lauluraamat nr 358)

17. KOOR. KORAAL: Oh, Issand, taevast vaata nüüd
Oh, Issand, taevast vaata nüüd ja armu meile heida,
et nõnda vähe uskujaid Su rahva seas on leida.
Ei Sinu sõna usuta, kõik usk on hoopis kustunud nüüd
kõigil inimestel. (Uus Lauluraamat nr 358)

18. SOPRAN. ARIETTA: Jumal nüüd vaatab alla
Jumal nüüd vaatab alla taevast inimeste peale,
et Ta näeks, kas nendest keegi on veel tark ja Jumalat
otsib. (Ps 53: 3)
Aga kõik on Sinust ära langend' ja kõik nad on tühised.
(Ps 53: 4)
Ja narrus räägib neil südames: pole Jumalat!
Nad kõik on tühiseks ja kõrkjaks saanud,
pole ühtki, kes hääd võiks teha, mitte ainust! (Ps 14: 2)
Täna, kui on kuulda Teil ta hääl, siis oma südant ärge
sulgege mitte. (Ps 95: 7–8)

IV pilt

19. KOOR, JOONAS. Laskem meid süüa
Koor: Laskem meid süüa ja juua! Homme käes meil surm!
(Js 22: 13)
Ei ole Jumalat, ei mingit Jumalat. (Ps 14: 1)
Kes me Issand on? (Ps 12: 5)
Kes on veel küll nõnda suur kui see suur linn?
Sest pole teist Jumalat meil! Laskem meid süüa ja juua!
Joonas: Häda! Häda rahval, sel patusel,
see rahvas raskelt eksinud sel kurjuse seemnel ja
õuduse lastel. (Js 1: 4)
Häda! Sa roimar linn. Häda, Niinive! Räpane laimu linn!
(Sf 3: 1)
Sest su patud juba taevani tõusnud ja Issand näeb teie
kurjust. (Ilm 18: 5)
Koor: Mis on sel hulkuril meile öelda?
Näib, nagu tahaks ta uusi Jumalaid kuuluta! (Ap 17: 18)
Ei ole Jumalat, ei ole, jah! (Ps 14: 1)
Kes on kõige vägevam, et Teda peame kuuluta'? (Ii 21: 5)
Lahku meie seast, ei taha me sinust midagi teada! (Ii 21: 14)
Laskem meid süüa ja juua!
Homme käes meil surm! (Js 22: 13)
Joonas: Siiski, peate teadma, et on üks prohvet, jah, üks
prohvet on olnud teie seas. (Hs 2: 5)

Vaatke, te saate tormi, mis Issand teile saadab,
ja kole kõuetorm see pähe ususalgajaile siis langeb.
(Jr 23: 19)

Sest ei saa Issanda püha viha raugeda enne, kui kõik on
seatud, kui on ta tahtmine, kui käes on aeg, siis saate
kõik näha! (Jr 23: 20)

Koor: Kes säälb räägib edevaid ja halpe sõnu?

See on tühine, me enda tahtmise järgi käime (Jr 18: 12),
sest kes on kui see suur linn?

Joonas: Issanda päev on suur ja väga hirmus! Kes suudab
seda küll kanda? (Jl 2: 11)

Oh, küll hirmus on sel, kes langeb elava Jumala kätte!
(Hb 10: 31)

Veel nelikümmend päeva ja siis Niinive läheb hukka.
(Jn 3: 4)

20. LASTEKOOR. INTERMETSU: Ei inimene

Ei inime, ei ka loom ei oma kaalu!

Nad peavad paluma hädasti, peavad hüüdma Jumalat!

Kes teab, ehk Jumala viha nendest pöördub

ja halastab nende peale, et me kõik ei hukkuks! (Jn 3: 7–9)

21. KOOR. De profundis clamavi. Issand, halasta!

Issand, halasta!

Põrmust ma hüüan Sinu poole, Issand!

Kuule nüüd, Issand, minu häält Sa kuule,

lase tõusta enda juurde minu alandlikku palvet.

Võta kuulda Sa mu härrast palvet! (Ps 130: 1–2)

V pilt

22. CHORUS MYSTICUS. Ei Sinust hoolinud keegi

Ei Sinust hoolinud keegi, ei Sinu pääle ka halastand keegi.

Ka mina läksin Sust mööda ja nägin Sind Su verest

kannatavat

ja mina laususin Sulle Sinu vaevades: Sa pead elama!

(Hs 16: 5–6)

23. KOOR, SOLISTID. Kui käes on viimne kohtupäev

Koor: Kui käes on viimne kohtupäev, Niinive rahvas ette
astuma peab!

Saab osaks nende vanne. Sest et nemad kahetsesid oma
pattu, nagu käskis neid Joonas.

Vaata, siin on rohkem kui Joonas!

Kui käes on viimne kohtupäev, siis Niinive rahvas ette astuma peab.

Selle soo ette (Mt 12: 41)

ja paganad saavad ju Sinu valguses kõndima.

Sinu valgus ja hiilgus särab nende üle. (Js 60: 3)

Solistid: Issand, Jumal! Sa armuline ja helde, Sa halasta!

Sa hea ja kannatlik, Sa halastav (Ps 86:15),

põlvest põlve armus hoiad

ja kes Sa meil' andestad meie süüteod ja patud.

Su ees küll keegi ei ole süütu! Issand Jumal! (2Ms 34: 7)

24. SOPRAN, ALT. DUETT: Mis on see inimene

Sopran, alt: Mis on see inimene, et Sa teda meeles pead, inimlaps, et tema eest nii hoolitsed? (Ps 8: 5)

Issand, ei ma vääri, ma ei vääri ju Sinu ustavust

ja Sinu heldust, mida oma sulasele Sa oled andnud.

(1Ms 32: 11)

Mis on see inimene, et tema eest nii hoolitsed?

Sopran: Jumal, Sinu arm ulatub taevani

ja Sinu tõde sääl, kus pilved rändavad nii kaugele,

sääl, kus pilved rändavad.

Jumal, sinu arm ulatub kaugele kuni taevani. (Ps 36:6)

Sopran ja alt: Issand, ei ma vääri Sinu heldust

ja Sinu ustavust, mis oma sulasele Sa oled andnud.

(1Ms 32: 11)

25. KOOR, CHORUS MYSTICUS. LÕPUKOOR: Vaata, sääl on

Looja maja

Vaata, sääl on Looja maja rahva hulgas.

Ta elab nende juures ja nad on siis Tema rahvas,

Ta elab nende juures ja Ta ise, Issand, on ka nende Jumal.

(Ilm 21: 3)

Kiitke nüüd Issandat, Ta inglid, Ta võimsad sangarid,

kes te täidate Tema kāske, et kõik kõrvad kuuleks Ta püha sõna häält!

Kiitke Issandat, kiitke, kõik Tema väehulgad.

Kiitke Issandat, kõik Tema teenrid, kes Ta tahtmist täidate.

Kiitke Issandat, kiitke Tema teod!

Nüüd igal pool, kus Tema asub, kiitke nüüd Issandat!

Lauldes, mu hing, kiida Loojat! (Ps 103: 20–22)

Aamen!

KÕRVARING I

TALLINNAFILHARMOONIA.EE

**HUGO
TICCIATI**
VIIUL, DIRIGENT

**JULIAN
ARP**
TŠELLO

**TALLINNA
KAMMERORKESTER**

PHILIP GLASS
„COMPANY“

ARTŪRS MASKATS
CONCERTO GROSSO

PĒTERIS VASKS
„VIENTUĻAIS ENĢELIS“
(„ŪKSILDANE INGEL“)

IANNIS XENAKIS
„VOILE“

IGOR STRAVINSKI
CONCERTO IN D „BASEL“

9. november
kell 19.00

EMTA
kontserdi-
ja teatrimaja

Elina Nechayeva on sündinud Tallinnas ning tema muusikaline teekond algas nelja-aastaselt lastekoorist Raduga. Ta lõpetas Tallinna Prantsuse Lütseumi 2011. aastal ning õppis klassikalise laulu ettevalmistuskursusel Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis. Aastatel 2011–2014 õppis Elina Tal-

linna Ülikooli Kunstide Instituudis laulmist Eda Zahharova lauluklassis. Aastal 2016 lõpetas ta Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia magistrantuuri klassikalise laulu erialal, mille käigus ta tegi ooperidebüüdi Gianetta rollis rahvusoperis Estonia lavastuses Donizetti „Armujook“. Laulja esineb regulaarselt parimate orkestrite ja dirigentidega nii Eestis kui ka välismaal. Elinal on hea koostöö Järvide dirigendidünastiaga. Ta on esinenud Neeme Järvi ja ERSOga Gruusias, Pärnu muusikafestivalil ning 2018. aasta lõpus oli Elinal Shanghai Suures Teatris koos maestroga soolokontsert. 2019. aasta tõi esinemise koos kuulsa ooperilaulja Placido Domingoga, „Mustonenfesti“ avakontserdil Orffi „Carmina Burana“ debüüdi, Brahmsi reekviemi debüüdi Neeme Järvi juhatusel ning esinemisi ka välismaal Tšehhis, Saksamaal ja Prantsusmaal. Soprani repertuaar on väga lai ning lisaks ooperile, sümfoonilisele ja kammermuusikale viljeleb laulja ka *cross-over*-žanri. Selle kaudu soovib Elina tekitada laiemalt inimestes huvi klassikalise vokaalmuusika vastu. Samuti teeb laulja koostööd nii Eesti kui ka välisheliloojatega. Elina muusikaline teekond on viinud mitmete konkursivõitude ning finaalideni Eestis ja välismaal, millest eristusid telekonkurss „Klassikatähed 2014“, noorte ooperilauljate konkurss „Neue Stimmen“ Saksamaal ning laulukonkurss „Eesti laul“, mille võit viis Elina 2018. aastal Lissaboni Eurovisioonile Eestit esindama. Lauluga „La forza“ saavutas Elina 8. koha, kuulajad aga nimetasid teda „südamete võitjaks“.

Foto: erakogu

Helen Lepalaan on lõpetanud Eesti Muusikaakadeemia ja täiendanud end Hollandis ning Saksamaal. Aastatel 2006–2008 oli ta ooperiteatri Opera Zuid solist Hollandis, kus lisaks muudele rollidele laulis ta peaosi Bizet' „Carmenis“, Massenet' „Tuhkatriinus“ ja Rossini „Sevilla habemeajajas“. Tema repertuaari kuu-

Foto: erakogu

luvad ka Dorabella (Mozarti „Cosi fan tutte“), Sesto („Tituse halastus“) Kate Pinkerton ja Suzuki (Puccini „Madama Butterfly“), Maddalena (Verdi „Rigoletto“), Tšaikovski Polina („Padaemand“) ja Olga („Jevgeni Onegin“), Blanche (Prokofjevi „Mängur“), Toapoiss (Dvořák „Näkingeid“), Orlofsky (Straussi „Nahkhiir“), Carmela (de Falla „La vida breve“), metsosoprani soolod Raveli ooperis „Laps ja nõidus“ ning Debussy ooper-balletis „Püha Sebastiani ohverdus“.

Lepalaane kontsertrepertuaari kuuluvad Berliozi vokaaltsükkel „Suveööd“ (Hollandi Rahvusliku Noorteorkestriga, dir Ludovic Morlot), metsosoprani solopartiid mitmetes suurvormides, sh J. S. Bachi missa h-moll, „Johannese“ ja „Matteuse passioon“ ning „Jõuluoratorium“, Händeli „Messias“, Mozarti c-moll missa KV 427 ja reekviem, Verdi ja Dvořák reekviemid, Beethoveni „Missa solemnis“ ja 9. sümfoonia, Rossini „Petite messe solennelle“, Mahleri kantaatsümfoonia „Laul maast“ ja 4. sümfoonia jpt. Lepalaane esinemised on leidnud tunnustust rahvusvahelises meedias. Ta on laulnud mitmetel nimekatel lavadel Saksamaal, Belgias, Hollandis, Lätis, Itaalias, Rootsisis Baltic Sea festivalil, Šotimaal ja Inglismaal, sh Amsterdami Concertgebouw's, Walesi rahvusoperis ja Heidelbergi ooperifestivalil. Oluliste esinemiste hulka kuuluvad nimiroll Bizet' „Carmenis“ Heidelbergi ooperifestivalil ja debüüdid Walesi rahvusoperis ja Opera Northhis. Rahvusoperis Estonia on ta laulnud nimiosa Bizet' „Carmenis“ ja Händeli „Julius Cesaris“, Armidat Händeli „Rinaldos“ ja Tütart Hindemithi „Cardillacis“. Mitmeid kordi on Lepalaan laulnud ka Saaremaa ooperifestivalil, sealhulgas Ülo Kriguli ooperi „Luigeluulinna“ esiettekandel ning Eestis üles astunud nii Eesti Filharmoonia Kammerkoori kui Tallinna Kammerorkestriga.

Mati Turi on nõutud tenor nii Eesti kui ka välisriikide lavadel. Tema repertuaari kuulub rikkalik valik oratooriumite ja muude suurvormide sooloosi, hulk ooperirolle ning samuti vokaalkammermuusikat. Turi repertuaar hõlmab muusikat barokist nüüdis-heliloojate teosteni.

Mati Turi on lõpetanud Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli (1988) koorijuh-timise erialal ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (1996) Ants Üleoja dirigeerimisklassis. Laulu alal on ta täiendan-dud end Ervin Kärveti juures ning 2005. aastast alates Jaakko Ryhäneni käe all Soomes. Aastatel 1992–2004 laulis Mati Turi Eesti Filharmoonia Kammerkooris, kus sai alguse tema karjäär solistina. Koori kontserdireisid viisid mainekatesse kontserdipaikadesse Euroopas, USAs, Kanadas, Austraalias, Venemaal, Iisraelis, Jaapanis jm.

Mati Turi on laulnud tenoripartiid paljudel vokaalsüm-fooniliste suurvormide ettekannetel lisaks Eestile ka pal-judes välisriikides. Ta on toonud esiettekan-dele ka mit-mete eesti heliloojate uudisteoseid.

Mati Turi on kaasa teinud mitme ooperi peaosalisena Eesti Filharmoonia Kammerkoori projektides ja Nargen Opera koosseisus (Haydni „Üksik saar“, „Elu kuu peal“ ja „Armida“, Beethoveni „Fidelio“). Karjäär rahvusvahelise ooperilauljana sai alguse 2004. aastal Prints rolliga (Dvořák „Russalka“) Aleksandri teatris Soomes ning hoogustus aastal 2005 pärast vabakutseliseks lauljaks jäämist. Järgnesid osatäitmised Tampere ooperis, Schleswig-Holsteini muusikafestivalil, Kokkola ooperis ning Soome rahvusooperis. Wagneri-lauljana tegi Mati Turi esimese rolli 2011. aastal Hollandis Nationale Reisope-ras, kus astus üles Siegfriedina „Siegfriedis“. Sellele on järgnenud ülesastumised Nationale Reisopera kõrval nii Inglise ooperikompaniide Longborough Festival Opera ja Inglise Opera North koosseisus kui ka Chemnitzi Teatris Saksamaal. Lisaks on Turi laulnud Stuttgarti ooperis ja Tampere ooperis. Tähtsal kohal on ka koostöö rahvusooperiga Estonia ja Vanemuise teatriga.

Kammermuusikuna on Mati Turi kauaaegseks partneriks olnud pianist Martti Raide, kellega koostöö algas 2007. aastal. Igal hooajal on duo toonud publikuni vähe-malt ühe uue laulukava. Ansambli repertuaarivalikus domineerivad peamiselt kaks suunda: saksa *lied*'i-klassika ja eesti muusika, kuid esitatud on ka Põhjamaade, prantsuse ja vene muusikat. Lisaks Eestile on duo esinenud USA-s, Kanadas, Venemaal ja Saksamaal.

Mati Turi on esinenud mitmete orkestrite ja ansambli-tega, sh Corelli Consort, Il Gardellino ja Ensemble Oxalys (Belgia), Ensemble Inégal (Tšehhi), Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Pärnu Linnaorkester, Tallinna Kammerorkester, Läti Riiklik Sümfooniaorkester, Tampere Filharmonia orkester, Kesk-Põhjamaa Kammerorkester, Lapi Kammerorkester (Soome), Malmö Sümfooniaorkester (Rootsi), Iisraeli Kammerorkester, Austraalia Kammerorkester, Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia (Itaalia). Ta on teinud koostööd selliste mainekate dirigentidega nagu Sakari Oramo, Jukka-Pekka Saraste, Richard Farnes, Hannu Lintu, Nikolai Aleksejev, Eric Ericson, Hans-Christoph Rademann, Antonello Manacorda, Leif Segerstam, Frank Beerman, Sigvards Klåva, Gennadi Roždestvenski, Eri Klas, Neeme Järvi, Paavo Järvi, Olari Elts, Tõnu Kaljuste jpt.

Mati Turi on pälvinud Georg Otsa nimelise auhinna (2018), Eesti teatri muusikalavastuse aastaauhinna Tannhäuseri tegelaskuju kõrgetasemelise vokaalse teostuse eest Richard Wagneri ooperis „Tannhäuser“ (2014, rahvusoper Estonia), Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali preemia (2012 – säravad ooperirollid ja mitmekülgne kontserttegevus Eestis ja välismaal; 2002 – suurvormide soolopartiide esitused 2002. aastal) ja Eesti Kultuurkapitali stipendiumi „Ela ja sära!“ (2007).

Foto: erakogu

Taavi Tampuu on õppinud Eesti Muusikaakadeemias dots Ludmilla Issakova ja prof Taru Valjakka lauluklassis ning lõpetanud Karlsruhe Muusikakõrgkooli muusikaõpetuse ja laulu erialal prof Maria Venuti juures. 2004. aastal lõpetas ta Eesti Muusika-

ja Teatriakadeemia magistrantuuri ooperilaulu erialal Nadia Kuremi lauluklassis. Ta on osalenud prof Roland Hermanni, prof Christa Ludwigi ja prof Peter Kooij meistrkursustel. Alates 2009. aastast on Taavi Tampuu Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia laulosakonna õppejõud.

Taavi Tampuu on astunud üles osatäitmistes teatris Vanemuine: Belcore (Donizetti „Armujook“, Sharpless (Puccini „Madame Butterfly“), Papageno (Mozarti „Võlulööd“), Slook (Rossini „Abieluvelksel“), Angelotti (Puccini „Tosca“), Di Luna (Verdi „Trubaduur“), Albert (Massenet’ „Werther“), Danilo (Lehar „Lõbus lesk“). Rahvusoperis Estonia on tema rollide hulgas Ottokar ja Kilian (Weber „Nõidkütt“), Jeletski (Tšaikovski „Padaemand“), Silvio (Leoncavallo „Pajatsid“), Melot (Wagner „Tristan ja Isolde“), Vürst Orlofsky (Strauss „Nahkhiir“), Dandini (Rossini „Tuhkatriinu“), Dancairo (Bizet „Carmen“).

Taavi Tampuu on astunud üles arukates suurvormides (J. S. Bach „Johannese passioon“, „Matteuse passioon“, missa h-moll, Händeli „Messias“ jt) ning esitanud soolokavu Schuberti, Mahleri, Tšaikovski, Saare jt loominguist. Koostöös Tallinna Kammerorkestriga osales ta 2011. aastal Georg Otsa mälestusturneel Soomes ning on nendega astunud üles ka Birgitta festivalil.

2005. aastal võitis Taavi Tampuu Hendrik Krummi nimelise laulukonkursi.

Raiko Raalik on õppinud Heino Elleri nim Muusika-koolis Taisto Noore lauluklassis ning õpib hetkel Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias dots Taavi Tampuu klassis. Aastal 2013 osales ta rahvusoperi Estonia noorteprojektis „OPERAtsioon VOX“. Aastast 2015 laulab Raiko Raalik Savonlinna ooperifestivali kooris. Ta on osalenud Eva Märtsoni, Gundula Hintzi ja Caroline Dowdlei meistrkursustel ning teeb aktiivselt koostööd teatriga Vanemuine. 2017. aastal saavutas PLMF vabariiklikul vokalistide konkursil III koha ning pälvis rahvusoperi Estonia eripreemia. Samal aastal laulis EMTA ja Estonia ühisprojektis nimiosa Eino Tam-

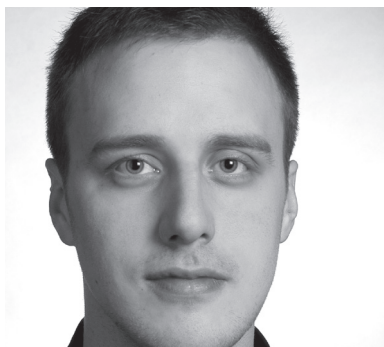

Foto: erakogu

bergi ooperis „Cyrano de Bergerac“. 2018. aasta sügisel sai temast samas koosseisuline solist. Lisaks on tema repertuaaris Puccini Colline („Boheem“), Billy Jackrabit („Tütarlaps kuldsest läänest“), Angelotti („Tosca“) ning Mozarti Figaro („Figaro pulm“). Hooajal 2017/18 oli Raiko Raalik rahvusooperi Estonia stipendiaat ja debüteeris Dulcamara rollis Donizetti ooperis „Armujook“. Lisaks on Raiko Raalik osalenud vokaalsümfooniliste suurvormide ettekannetel (Mozarti reekviem, Fauré reekviem, Bachi „Johannese passioon“ jt).

Maria Listra alustas muusikaõpinguid Nõmme Muusikakoolis klaveri- ja flöödierialal. Aastal 2008 lõpetas Maria Londoni õppeasutuse Chigwell School, mis on spetsialiseerunud muusika, draama ja kunstide õpetusele. Juulis 2011 lõpetas Maria Listra Londoni Ülikooli Royal Holloway kolledži draama ja teatriõppe eriala.

Maria on korduvalt laulnud erinevates kontserdisarjades Eesti kirikutes ja kontserdisaalides. Ta on teinud koostööd ERSO-ga, Soome-Eesti Barokkorkestriga, keelpillikvartetiga Prezioso, Corelli

Barokkorkestriga, Tallinna Kammerorkestriga ja Ensemble Voces Musicalesega. Maria on osalenud mitmes ooperi- ja muusikaliprojektis, laulnud mitmekülgselt kammerrepertuaari ning ka oratooriume. Teatris Vane muine on ta laulnud muusikalides „Ooperifantoom“ (A. L. Webber) ning „Hüljatud“ (C.-M. Schönberg), ooperites „Teatridirektor“ (W. A. Mozart) ja „Tulleminek“ (M.-M. Lill).

Kadri Tegemann omandas magistrikraadi Hollandi Rahvuslikust Ooperiakadeemiast ja täiendas ennast hiljem Madalmaade Ooperistuudios. Tema ooperirollide hulka kuuluvad Laps Raveli ooperist „Laps ja nõidus“, Ramiro Mozarti ooperist „Armastuse pärast aednikuneiu“, Giannetta Donizetti ooperist „Armujook“, Pane Cavalli ooperist „La Calisto“, Mercedes Bizet' ooperist „Carmen“ jpt. Ta laulnud solistina vokaalsümfooniliste teoste ettekannetel.

Foto: Edyth Raamat

2012. aastal osales ta Amsterdumis Roger Moreno Rathgebi teose „Requiem for Auschwitz“ ja samal aastal ka Urmas Lattikase teose „Paunvere mäletamine“ maailma esmaettekandel. 2014. aastal esitas ta Palamuse esmamainimise 780. aastapäevaks tellitud Helena Tulve teost „Sinna otsime teed tagasi“, mis tuli esitusele ka 2016. aastal kontserdisarja „Heli ja keel“ raames Kaija Saariaho muusikale pühendatud festivali raames. 2016. aastal tegi debüüdi Hollandi rahvusooperis Martijn Paddingu ooperis „Laika“ ning alates 2016. aastast on ta teatri Silbersee külalissolist Hollandis. Lisaks Eestile on Kadri andnud soolokontserte Saksamaal, Soomes, Sloveenias, Belgias ning Hollandis. Eestis on ta kaasa teinud paljudes MTÜ Look projektides nii artistina kui ka korraldajana, aastast 2015 toimub Palamusel kontserdisari „Suveklassika“. 2018. aasta juulis osales ta Naissaarel Nargenfestivali raames Priit Võigemasti lavastuses ning Tõnu Kaljuste dirigeerimisel G. F. Händeli koomilise kantaadi „Ustav süda, sa loodad tühja“ ettekandel Fileno rollis. 2018. aasta oktoobris valmis koostöös teater Silbersee ning Ulrike Quade Companyga ooper „Dorian Grey“, kus Kadri esitas Sibyl Vane'i rolli ning kontserdid La Sfera Armonioso koosseisus. Praegu elab ja töötab Kadri vabakutselise muusikuna Amsterdumis.

Foto: Tim Kuypers

Endrik Üksvärav on lõpetanud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kooridirigeerimise erialal (2004, Olev Oja dirigeerimisklass) ning omandanud samal erialal ka magistrikraadi (2011, Hirvo Surva dirigeerimisklass); ta on õppinud ka trompetit (Aavo Ots) ja metsasarve (prof Kalervo Kulmala). 2010. aasta sügisel pani ta aluse kammerkoorile Collegium Musicale, mis on tema dirigeerimisel pälvi-

Foto: Egert Kamenik

nud seitsme tegevusaasta jooksul kolm korda aasta koori tiitli. Üksvärv on osalenud Neeme Järvi, Jorma Panula, Eri Klasi, Paavo Järvi, Anders Eby ja Ervin Ortneri meistrklassides. 2012. aastal alustas Üksvärv lauluõpinguid Haagi Kuninglikus Konservatooriumis, 2014. aastast magistriõppes. Tema õppejõududeks olid tunnustatud lauljad Peter Kooij, Michael Chance ja Jill Feldmann.

Augustis 2013 laulis ta peaosa (Bernhard Schmidt) Dominy Clementsi ooperis „Valgustatud pimedusejünger“, dirigent Tõnu Kaljuste ja detsembris astus publiku ette Händeli armastatud teose „Messias“ tenorisolistina, dirigent Anssi Mattila (Soome). Augustis 2014 kõlas tema esituses koos pianist Peep Lassmanni ja metsasarvevirtuoosi Kalervo Kulmalaga Roxanna Panufniku „Generation of Love“ Eesti esiettekanne. 2014 astus ta solistina üles ka Utrechti vanamuusikafestivalil Hollandis. Samuti sai teda Eestis kuulda Nargenfestivali Pärdi päevade raames toimunud kontserdil.

2015. aasta aprillis tegi Endrik Üksvärv debüüdi Eesti Riikliku Sümfooniaorkester ees, lauldes Tõnu Kaljuste dirigeerimisel Berliози reekviemis tenori osa. Mais aga sai rohkearvuline publik tema säravat ja puhast tämbrit nautida Arvo Pärdi ja Robert Wilsoni suurprojektis „Aadama passioon“. Viimaste aastate jooksul on Üksvärv astunud regulaarselt solistina üles nii Eestis kui ka Hollandis. Lauljana on ta teinud koostööd selliste dirigentidega nagu Franz Brüggen, Daniel Reuss, Tõnu Kaljuste, Paul Hillier, Jos van Veldhoven, Peter Dijkstra, Peter van Heyghen, Hidemi Suzuki, Tan Dun, Simon Carrington jt.

Tamar Nugis alustas lauluõpinguid Heino Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis Vivian Kallaste juhendusel ning lõpetas 2016. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

magistrantuuri Taavi Tamppu lauluklassis. Kevadel 2016 täiendas Tamar Nugis end Soomes, Sibeliuse Akadeemias, kus tema lauluõpetajaks oli Annika Ollinkari. Ta on osalenud prof Eva Märtsoni ja Alexander Schmalczy saksa *lied*'i meistrkursustel, samuti on ta osa võtnud Asta Krikščiūnaitė,

Margarita Gruzdeva, Jenny Anvelti, Natalja Bogaleva, Peter Konwitschny, Stephan Jörise jt meistriclassidest.

Tamar Nugis võitis 2013. aastal Vello Jürnale pühendatud II vabariikliku vokalistide konkursi ning pälvis parima laulu eripreemia.

Tema tähtsamate rollide hulka kuuluvad: Krahv Zedlau (Straussi „Viini veri“ – Vanemuine, 2018), Javert (Schönbergi „Hüljatud“ – Vanemuine, 2017), Juhan (Lille „Tulleminek“ – Vanemuine, 2017), Salieri (Rimski-Korsakovi „Mozart ja Salieri“ – Vanemuine, 2016), Krahv Almaviva (Mozarti „Figaro pulm“ – Sibeliuse Akadeemia, 2016), Äрни (Aintsi „Rehepapp“ – Vanemuine, 2016), Moritadimüüja (Tubina „Reigi õpetaja“ – Vanemuine, 2016), Belcore (Donizetti „Armujook“ – EMTA Ooperistuudio, 2015) ja Ben (Menotti „Telefon“ – EMTA Ooperistuudio, 2015). Ta on üles astunud ka mitmete suurvormide solistina.

Eesti Filharmoonia Kammerkoor (EFK) on kujunenud üheks tuntumaks Eesti muusikakollektiiviks maailmas. Koori repertuaar ulatub barokkmuusikast kuni 21. sajandi teosteni, kus eriline koht on Arvo Pärdi, Veljo Tormise, Tõnu Kõrvitsa, Galina Grigorjeva ja teiste eesti heliloojate loomingul. Aastakümneid on tegutsenud rahvusvahelises muusikaelus koos mainekate dirigentide ja orkestritega, esinemispaikadeks sellised kuulsad lavad nagu Viini Kontserdimaja, Royal Albert Hall, Carnegie Hall, Sydney ooperimaja, Los Angelese Walt Disney kontserdimaja jpt. Viimaste õnnestumiste hulka kuulub muu hulgas turnee selle aasta alguses koos Austraalia kammerorkestriga nende peadirigendi Richard Tognietti juhatusel Austraalia suuremates linnades. Stabiilset kõrgtaset näitavad ka koori salvestised (plaadifirmadele ECM, Carus, Harmonia Mundi, Ondine), mida on 15 korral esitatud Grammyle ning kahel korral hinnatuima plaadiauhinna võitnud. Hiljuti tunnustati kammerkoori salvestatud CD-plaati Schmittke ja Pärdi loominguga Gramophone'i auhinnaga.

38 aastat tagasi Tõnu Kaljuste loodud koori ees on peadirigendina seisnud veel briti dirigent Paul Hillier ja hollandlane Daniel Reuss ning alates hooajast 2014/2015 läti dirigent Kaspars Putniņš.

Foto: Kaupo Kikkas

EESTI
FILHARMOONIA
KAMMERKOOR

HINGUS

T 12.11 KELL 19
TARTU
PAULUSE
KIRIKUS

K 13.11 KELL 19
TALLINNA
NIGULISTE
KIRIKUS

**ALFRED
SCHNITTKÉ**

KOORI-
KONTSERT

**ARVO
PÄRT**

SIEBEN
MAGNIFICAT-
ANTIPHONEN

**ÜLO
KRIGUL**

AGA VAATA
AINA ÜLES
(ESIETTEKANNE)

DIRIGENT
KASPARS PUTNIŅŠ

Kontsertidele
eelneb loeng.

PILETID
10–20 € Piletilevis

WWW.EPCC.EE

Foto: Mait Jürjado

Kammerkoor **Voces Musicales** on professionaalse suunitlusega kammerkoor. Koori repertuaar hõlmab kogu lääne muusikalugu – ulatudes vanamuusikast (Tallis, Victoria, Palestrina jt) nüüdisheliloojate uudisteosteni (Holtten, Tulev, Tolve, Seppar, Steiner, Krigul jt) – ja sisaldab olulist osa maailma koorimuusika klassikast. Hiljuti 20. sünnipäeva tähistanud Voces Musicales on kõrgetasemeliste kontsertide eest pälvinud mitmeid auhindu, sealhulgas Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia. Igal aastal detsembri viimastel päevadel korraldab Voces Musicales kontserdi, kus esitamisele tuleb üks maailmaklassikasse kuuluv vokaalsümfooniline suurteos. Seekord on valitud teoseks Georg Friedrich Händeli oratoorium „Messias“. Omamoodi müüdiks ja ajastu kultuurimonumendiks saanud teos tuleb ettekandele 29. detsembril 2019 Tartu Pauluse kirikus ja 30. detsembril 2019 Tallinna Jaani kirikus. Kontsert on eriline selle poolest, et dirigendipulti astub Peter Phillips, maailma üks kõige tuntumaid vanamuusika dirigente ning ansambli Tallis Scholars kunstiline juht. Solistidena teevad kontserdil kaasa Tallis Scholarsi liikmed, kontratenor Alex Chance ja tenor Guy Cutting, ning Eestist sopran Maria Listra ja bass Alvar Tiisler.

Tallinnas tegutsev Eesti tippkammerkoor **Collegium Musicale** on tuntud ja tunnustatud oma kõla ja kõrgetasemeliste esituste poolest. Koori asutaja ja dirigent on Endrik Üksvärav. Koori repertuaar ulatub renessansist kaasaega, eriti oluline on eesti heliloojate looming. Lisaks a cappella teostele esitatakse suurvorme.

Koori üheksa tegevusaasta sisse jäävad lisaks Eestile kontserdid ja festivalid Itaalias, Prantsusmaal, Venemaal, Saksamaal, Tšehhis, Poolas, Soomes, Maltal, Iisraelis, Liibanonis, Kreekas, Hollandis ja Jaapanis. Olulistest festivalidest saab välja tuua näiteks Rhein Vokal ja Schleswig-Holstein Saksamaal, Al Bustan International Festival Liibanonis, Moravsky Autumn Brnos, Tšehhis ja Wratislavia Cantans Poolas. Kollektiividest kindlasti Helsingi Barokkorkester (Soome), Raschér Saxophone Quartet (Saksamaa), NFM Leopoldinum Kammerorkester (Poola), Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Tallinna Kammerorkester ja barokkansambel Barrocade (Iisrael). 2017 võitis koor EBU rahvusvahelise koorikonkursi „Let the People Sing“ *grand prix*, mis spordis võrdub kuldmedaliga olümpiamängudelt.

Collegium Musicale annab aastas keskmiselt 40 kontserti. Koori tegevust toetavad Kultuuriministeerium, Kultuurikapital, Tallinna linn ja Ida-Tallinna keskhaigla.

Eesti Kooriühing on andnud Collegium Musicalele kolmel korral aasta koori tiitli (2017, 2014 ja 2011). Eesti Kultuurikapital tunnustas kammerkoori Collegium Musicale ja dirigent Endrik Üksväravat 2018. aastapremiaga Eesti koorimuusika särava edendamise ning pühendunud ja kõrgetasemelise tutvustamise eest nii Eestis kui ka välismaal.

Foto: Kristel Üksvärav

Foto: Mait Jüriado

Tallinna Huvikeskuse Kullo tütarlastekooris **Ellerhein** laulavad tüdrukud vanuses 14–19 eluaastat. Aastast 1970 oli tütarlastekoori dirigent Tiia-Ester Loitme ning aastatel 1989–2012 ka kooristuudio peadirigent. 2012. aastast võttis ameti üle dirigent Ingrid Kõrvits. Koormeister ja solfedžoõpetaja on Ülle Sander (alates 1981), vokaalpedagoog Egle Veltmann ning kontsertmeister Triin Sarap.

Viimase kümne aasta jooksul on festivalid ja konkursid viinud koori Jaapanisse, Austriasse, Hispaaniasse, Andorrasse, Küprosele, Ungarisse, Itaaliasse, Iisraeli, USAsse, Saksamaale ja Poola. Pälvitud on arvukalt auhinnalisi kohti, neljal konkursil ka *grand prix*.

Aastal 2018 osales tütarlastekoor Ellerhein „Mustonenfestil“ Iisraelis, andes hulgaliselt kontserte ning tehes koostööd mitmete kollektiividega. 2018. aasta suvel osales tütarlastekoor rahvusvahelisel koorifestivalil „Europa Cantat XX“ Tallinnas ning võõrustas maailmakuulsat Tokyo Raadio lastekoori Jaapanist. Novembris esines koor Rahvusraamatukogu 100. juubelikontserdil ning esitas Pärt Uusbergi selleks puhuks kirjutatud teist „Vaata, misuke ilus ilm ...“. Detsembris tähistas koor kontserdiga Niguliste kirikus oma kauaaegse peadirigendi Tiia-Ester Loitme 85. sünnipäeva. 2019. aasta märtsis osaleti VIII rahvusvahelisel Gdanski koorikonkursil Poolas, kus saavutati esikoht noortekoorige kategoorias ning konkursi

grand prix, ja aprillis XVI rahvusvahelisel konkursil Tallinn 2019, kus saavutati I koht kaasaegse muusika, II koht noortekooride kategoorias ning esineti *grand prix* voorus. Veebruari alguses osales koor „Mustonenfesti“ raames Eitan Steinbergi uudisteose „Sod Ha’kavana“ ettekandel ning maikuus festivali World Music Days raames toimunud kontserdil koostöös Hortus Musicusega. Suvel hoidis koor lippu kõrgel juubelilaulupeol. Oktoobris ootab tütarlastekoori eest kontserdireis Hiina Vabariiki.

Foto: Mait Jürjado

Tallinna Kammerorkestri (TKO) asutas 1993. aastal dirigent Tõnu Kaljuste. Ligi kolme aastakümne jooksul on orkestrist kujunenud üks Eesti esinduskollektiive, kes on oodatud esineja kontserdilavadel nii Euroopas kui ka mujal maailmas.

TKO on äratanud tähelepanu oma kunstiliselt terviklike kavade, stiilitundliku musitseerimise ja kõrgetasemelise interpretatsioonikunstiga. Orkestri mitmekülgses repertuaaris on esindatud nii baroki-, klassitsismi- kui romantismiajastu muusika; oluliseks osaks on 20. ja 21. sajandi heliloojate looming, sealhulgas vähemtuntud teosed ja uudisteoste esiettekanded. TKO hinnatud keelpillimängijad astuvad regulaarselt üles ka solistide ja kammermuusikutena. Tallinna Kammerorkestri kauaegne koostööpartner on olnud Eesti Filharmonia Kammerkoor – ühised esinemised ja salvestused on toonud mõlemale kollektiivile rahvusvahelist tuntuust ja tunnustust. 1993. aastal salvestati nimekale plaadifirmale ECM Tõnu Kaljuste käe all Arvo Pärdi autoriplaat „Te Deum“, mis pälvis kõrgeid hinnanguid maailma juhtivatelt muusikakriitikutelt ning püsis kuid plaadiedetabelite esikümnes. ECMi märgi alt on ilmunud veel Pärdi autoriplaadid „Litany“, „In Principio“ ja „Adam’s Lament“, samuti Erkki-Sven Tüüri „Crystallisatio“ ning Heino Elleri „Neenia“. Orkester on salvestanud ka firmadele Warner Music / Finlandia Records, Carus Verlag, Ondine jt. 2014. aastal ilmus Tallinna Kammerorkestrilt plaat Joseph Haydni

loominguga (solist Silver Ainomäe, dirigent Risto Joost).

Esimese peadirigendi Tõnu Kaljuste käe all tegutses orkester aastatel 1993–1995 ning 1996–2001. Olulise jälje TKO arengusse on jätnud Juha Kangas, kes oli 1995–1996 peadirigent ning 2001–2003 kunstiline nõustaja. Järgnenud kümnel hooajal kureeris orkestri tegevust Tallinna Filharmoonia kunstiline juht Eri Klas. 2013 – 2019 aasta suveni oli peadirigendiks Risto Joost.

Alates 2019. aasta septembrist on TKO peadirigent taas orkestri looja Tõnu Kaljuste.

Külalisdirigentidena on orkestrit juhatanud John Storgårds, Pietari Inkinen, Okko Kamu, Jaakko Kuusisto, Richard Tognetti, Terje Tønnesen, Daniel Raiskin, Alexander Rudin, Florian Donderer, Dmitri Sitkovetski, Kolja Blacher, Peter Spissky, Maxim Rysanov, Andrew-Lawrence King, Dmitri Sinkovski; samuti hinnatud eesti dirigendid Olari Elts, Paul Mägi, Arvo Volmer, Neeme Järvi, Kristjan Järvi, Vello Pähn, Jüri Alperten, Mihkel Kütson, Anu Tali, Mihhail Gerts, Kristiina Poska jpt.

TKO on esinenud paljudel mainekatel muusikafestivalidel. Kontserdireisid on orkestri viinud USAsse, Kanaadasse, Jaapanisse, Hiinasse, Brasiiliasse, Argentiinasse, Mehhikosse ja enamikesse Euroopa riikidesse. Euroopa nimekamate kontserdisaalide kõrval on üles astunud ka New Yorgis Carnegie Hallis ning Pekingi Keelatud Linna kontserdisaalis.

2013. aastal pälvis Tallinna Kammerorkester Eesti Muusikanõukogu interpretatsioonipreemia.

TKO on kaastegev Arvo Pärdi autoriplaadil „Adam's Lament“, mis tõi dirigent Tõnu Kaljustele 2014. aastal Grammy.

Foto: Aiki Lill

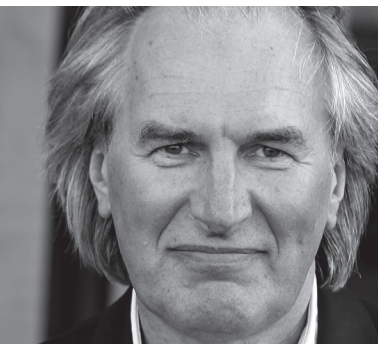
Kadri Toomoja alustas oma muusikuteed Reet Jürgensi käe all, Tallinna Muusikakeskkooli aastatel õpetajate Anu ja Toivo Nahkuri klaveriklassis ning edasi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias professor Toivo Nahkuri juhendamisel. EMTAs tudeerides avanes kauaoodatud võimalus oreliga lähemalt tutvuda ja

seda klaveri kõrvalt juurde õppida. Järgnesid projektid Tallinna Kammerorkestri, Eesti Riikliku Sümfooniiorkestri, Eesti Rahvusmeeskooriga, Nargenfestivali, Tallinna rahvusvahelise orelifestivali ja festivali Europa Cantatiga, kammerkooridega Voces Musicales ja Collegium Musicale, EMTA sümfooniaorkestri ja segakooriga, TMKK noortekoori ja Tallinna Huvikeskuse Kullo tütarlastekooriga Ellerhein, dirigentide Tõnu Kaljuste, Mikk Üleoja, Toomas Kapteni, Anu Tali, Ingrid Kõrvitsa, Endrik Üksvärava, Kuldar Schütsi, Mai Simsoni, Benjamin Kirki, Ingrid Roose jpt-ga.

Alates 2015. aasta sügisest on Kadri tütarlastekoori Ellerhein kontsertmeister, kus hooaja jooksul antavatel kontsertidel võib teda võrdselt saatmas näha nii klaveril kui oreil. 2017. aasta sügisest alustas Kadri õpinguid organistina EMTA magistriõppes muusika interpretatsiooni erialal professor Andres Uibo juhendamisel.

Foto: Martin Lazarev

Tõnu Kaljuste on rahvusvaheliselt hinnatud nii koori- kui ka orkestridirigendina. Ajalukku minev saavutus on 2014 Grammy-võit parima kooriesituse kategoorias Arvo Pärdi

teose „Aadama itk“ eest. Tema salvestisi on korduvalt esitatud Grammy plaadiahindade nominendiks. Kaljuste on teinud koostööd plaadistusstuudiotelega ECM Records, Virgin Classic, BIS ja Caprice Records. Tema plaadid on võitnud ka mitmeid teisi auhindu: Cannes Classical Award (1999),

Diapason d'Or (2000), Edison Prize (2000), Classic Brit Award (2003). 2010. aastast on ta Eesti Muusikaja Teatriakadeemia professor ja dirigeerimisosakonna juhataja. Ta on Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestri asutaja. Kaljuste on olnud ka Rootsi Raadio koori ja Madalmaade kammerkoori peadirigent.

Alates 2004. aastast on Kaljuste tema enda asutatud projektiteatri Nargen Opera kunstiline juht. Kaljuste eestvedamisel on 2006. aastast toimunud Nargenfestival.

ORELI MAAGIA II

MARCEL
JOHANNES
KITS
TŠELLO

KADRI
TOOMOJA
OREL

TALLINNA
KAMMERORKESTER

TÕNU
KALJUSTE
DIRIGENT

OTTORINO RESPIGHI
SÜIT G-DUUR

EDWARD ELGAR
„SOSPIRI“ OP 70

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL
ORELIKONTSERT
NR 3-4 OP 4

30. november
kell 19.00

Tallinna
Filharmoonia
Mustpeade maja